
SPRUW (CANDIDA INFECTIE VAN DE MONDHOLTE)

WAT IS SPRUW ?

Spruw is een schimmelinfectie van de mondholte, veroorzaakt door de schimmel *Candida albicans*. Het komt vooral voor bij pasgeborenen, meestal bij kinderen jonger dan zes weken oud die borstvoeding krijgen. De baby raakt meestal besmet via de tepel van de moeder. De schimmel veroorzaakt witte plekken op de tong van de baby en op andere plaatsen in de mond. Het ziet er uit als een wittig laagje maar het is er niet zomaar af te krijgen. Spruw is onschuldig en gaat meestal vanzelf weer over, alleen als het klachten veroorzaakt moet het behandeld worden.

HOE RAAKT DE BABY BESMET ?

Al direct na de geboorte komt de baby in contact met allerlei schimmels en bacteriën, van de ouders en van verzorgers, en die nestelen zich op de huid en in de mond. Dat is niets bijzonders. Ook de schimmel Candida is niets bijzonders, bij de meeste ouders komt die als normale bewoner voor op de huid en op slijmvlies, zonder klachten te veroorzaken.

Pasgeboren kinderen kunnen worden besmet door bijvoorbeeld spenen of tepels waar de gist op voorkomt. Moedermelk is een ideale voedingsbodem voor Candida, omdat er veel melksuikers in zitten. Candida kan zich nestelen op de huid rond de tepels die vaak continu vochtig is door lekkage van moedermelk tijdens en tussen voedingen.

HOE ZIET SPRUW BIJ PASGEBORENEN ER UIT ?

Verschijselen bij het kind

Er zit een wit of wittig laagje op de tong of op het verhemelte. Dit laagje wordt ook wel een 'beslag' genoemd, en het is er niet zo maar af te vegen. Soms is de mondholte ook rood en geïrriteerd. Meestal heeft het kind nergens last van en gaat het vanzelf over. Maar spruw kan problemen veroorzaken bij de borstvoeding. Als de mondholte teveel geïrriteerd is door de infectie drinkt het kind onrustig, maakt een klakkend geluid tijdens het drinken, laat herhaaldelijk de borst los of weigert zelfs de borst. Soms is er tevens een hardnekkige luieruitslag.

Verschijselen bij de moeder:

Als het kind spruw heeft kan de moeder een schimmelinfectie hebben van de tepels en de huid daar omheen. Dit kan de volgende klachten veroorzaken: Het voeden is erg gevoelig. De tepels zijn branderig, kunnen jeuken en vertonen soms schilfering of kloofjes. De huid van de tepel en tepelhof die in contact komt met de mond van de baby kan roze tot rood zijn en wat glanzen. Bij een donkere huid kunnen tepel en tepelhof lichter van kleur worden. Moeders geven vaak aan dat in hun borst speldenprikken te voelen zijn of een stekende pijn tijdens en na de voeding. De klachten kunnen enkelzijdig of dubbelzijdig voorkomen. Het komt ook voor dat een moeder wel een schimmelinfectie heeft maar daar helemaal niets van merkt.

HOE WORDT DE DIAGNOSE GESTELD ?

De diagnose wordt gesteld op het klinisch beeld, op hoe het er uit ziet. Bij twijfel kan er eventueel een kweek worden afgenomen (schimmelkweek), of er kan wat schraapsel van de tong of van de huid onder de microscoop worden bekeken om te zien of er schimmeldraden in zitten.

HOE WORDT SPRUW BEHANDELD ?

Vaak gaat spruw bij de baby en candida infectie van de borst vanzelf over en is behandeling niet nodig. Behandeling is wel nodig als het de borstvoeding verstoort door pijnklachten bij de moeder (pijnlijke tepels) of onrustig drinken door de baby. De behandeling bestaat uit hygiënische maatregelen en behandeling van moeder en kind met anti-schimmel zalven.

Behandeling van het kind:

De baby wordt behandeld door 4 keer per dag, of na elke borstvoeding de mondholte in te smeren met een anti-schimmel product. Voor baby's jonger dan 4 maanden wordt meestal **nystatine orale suspensie** gebruikt (4 x per dag of na elke borstvoeding 1 ml verdelen over de mondholte, maximaal 8 ml per dag). Voor baby's vanaf 4 maanden wordt meestal **Daktarin (miconazol) orale gel** gebruikt. Aanbrengen na elke borstvoeding en zonodig tussendoor (4 x per dag ¼ maatlepel (= 1.25 ml)). De gel met een schone vinger goed uitsmeren over de hele mondholte, niet te veel anders kan de zuigeling zich verslikken of kan de luchtpijp verstopt raken. Als de klachten verdwenen zijn, behandel dan nog 1 week langer door voor de zekerheid.

Behandeling van de moeder:

De schimmelinfectie van de borst wordt behandeld met een lokale anti-schimmelzalf zoals **Daktarin (miconazol) zalf**. Na elke borstvoeding (2-4 x per dag) de zalf dun aanbrengen op en rond de tepels, daarvoor eerst de tepels goed afspoelen en afdrogen. Voor de borstvoeding tepels schoonmaken omdat sommige zalven bitter smaken - de baby drinkt dan niet. Bij hele ernstige schimmelinfectie van de borst kunnen ook anti-schimmelmiddelen in tabletvorm worden gebruikt zoals Diflucan (fluconazol).

Hygiënische maatregelen:

Spoel de borsten af met schoon water en houd ze zo goed mogelijk droog. Drogen aan de lucht helpt ook. Gebruik schone zoogkassen om de tepel huid droog te houden. Zoogkassen zijn zachte absorberende kassen die in de BH worden gedaan en de tepels droog houden. Ze bestaan in uitwasbare varianten en wegwerpvarianten en zijn te koop bij de drogist of apotheek. Was beha's, zoogkassen en 'spuugdoekjes' op 60 °C. Was de handen goed voor de voeding en na het verschonen van luiers. Gebruik schone handdoeken of keukenpapier. Kook fopspeen, kolfonderdelen en flessen dagelijks uit. Vervang spenen wekelijks. Houd speelgoed dat in het mondje van de baby komt schoon. Bewaar oude afgekolfde melk niet, kan verontreinigd zijn. Zorg er voor dat de huid van de tepels niet beschadigd wordt. Dit kan gebeuren door verkeerd aanleggen van de baby of door blootstelling aan vocht, warmte, broeien, tepelvormers en tepelbeschermers (tepelhoedjes).

WAT ZIJN DE VOORUITZICHTEN ?

De spruw bij de baby gaat na enkele dagen tot weken over en komt dan niet meer terug. De schimmel gaat nooit helemaal weg, want Candida is een normale bewoner van de mondholte. Maar er ontstaat een nieuw evenwicht, het beslag verdwijnt en de klachten verdwijnen.

SPRUW (CANDIDA INFECTIE VAN DE MONDHOLTE) BIJ VOLWASSENEN

Ook volwassenen kunnen spruw (orale candida infectie) krijgen. Dat gebeurt meestal als het evenwicht verstoord raakt. Candida infectie van de mondholte bij volwassenen ontstaat vaak bij een verminderde weerstand (door afweer onderdrukkende geneesmiddelen, chemotherapie, HIV, of stress), na een antibiotica kuur, bij suikerziekte (diabetes), en tijdens de zwangerschap en de bevalling. De behandeling van spruw bij volwassenen bestaat ook uit anti-schimmel middelen, zoals Daktarin (miconazol) orale gel (4 x per dag ½ tot 1 maatlepel (2.5-5 ml) gel zolang mogelijk in mond houden, dan doorslikken). Als dit onvoldoende helpt worden antischimmel middelen om in te nemen voorgeschreven zoals itraconazol capsules, Nystatine suspensie, of Diflucan (fluconazol) tabletten.

